

عاقبت عدم معرفت نسبت به امام زمان (عج) / مرگ جاهلی در روایات دینی

پیامبر، مرگ کسی که امام زمانش را نشناسد مرگ جاهلی معرفی کرده است. مرگ جاهلی که همان مرگ کفر و ضلالت و گمراهی است به دنبال زندگی جاهلانه و در مسیر تباهی است، و سرانجام چنین مرگی عذاب است.

پیامبر، مرگ کسی که امام زمانش را نشناسد مرگ جاهلی معرفی کرده است. مرگ جاهلی که همان مرگ کفر و ضلالت و گمراهی است به دنبال زندگی جاهلانه و در مسیر تباهی است، و سرانجام چنین مرگی عذاب است.

خبرگزاری مهر، گروه دین و اندیشه: یکی از وظایف مهم امام حسن عسکری علیه السلام، به علت پنهانی بودن امر ولادت حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف، معرفی آن حضرت به شیعیان بود تا آنان ضمن دیدار با او و شناخت آخرین حجت خدا، بتوانند خبر ولادت را در اختیار دیگران قرار دهند و بدین ترتیب جامعه شیعه، دچار اشتباه و انحراف نگردد.

شناخت جانشین هر امام در نزد شیعیان به خصوص بزرگان شیعه امری بسیار مهم بود؛ از این رو اصحاب بر اساس وظیفه، این سؤال را از امام عصر خود می‌پرسیدند که امام و جانشین پس از شما کیست؟ تا هم شناخت بیشتری از دوازده امام داشته باشند و هم اگر برای امام حادثه ای رخ داد و ایشان به شهادت رسید، آنان بدانند باید به چه کسی رجوع کنند. این مطلب در رابطه با اصحاب امام حسن عسکری علیه السلام نیز جاری بود که به نمونه‌هایی از آن اشاره می‌شود:

احمد بن اسحاق از علما و بزرگان شیعه و یکی از اصحاب با وفای امام یازدهم می‌گوید:

خدمت امام حسن عسکری علیه السلام شرفیاب شدم و می‌خواستم از جانشین پس از وی پرسش کنم. ولی قبل از آنکه حرفی بزنم، امام آغاز سخن کرد و فرمود: ای احمد بن اسحاق! خدای تعالی از زمانی که آدم را خلق کرد زمین را خالی از حجت نگذاشت و تا روز قیامت نیز خالی از حجت نمی‌گذارد، به واسطه او بلا را از اهل زمین دفع می‌کند و به خاطر او باران نازل می‌کند و برکات زمین را خارج می‌سازد.

احمد بن اسحاق می‌گوید: پس من گفتم: ای پسر رسول خدا! امام و جانشین پس از شما کیست؟ پس حضرت با شتاب برخاست و داخل خانه شد و سپس برگشت در حالی که بر روی شانه اش کودکی سه ساله بود که صورتش مانند ماه شب چهارده می‌درخشید. پس حضرت فرمود:

ای احمد بن اسحاق! اگر نزد خدای عزوجل و حجت‌های او گرامی نبودی، این فرزند را به تو نشان نمی‌دادم. همانا او هم نام و هم کنیه رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم است و کسی است که زمین را پر از عدل و داد می‌کند، همچنان که پر از ظلم و جور شده باشد.

ای احمد بن اسحاق! او در این امت، مانند خضر علیه السلام و ذی القرنین است. او غیبتی طولانی خواهد داشت.

کسی در آن از هلاکت نجات پیدا نمی‌کند، مگر کسی که خدای تعالی او را در اعتقاد به امامت ثابت بدارد و [در دعا] به تعجیل فرج او موفق سازد.

احمد بن اسحاق می‌گوید: پس عرض کردم: ای مولای من! آیا نشانه ای هست که قلم بدان مطمئن شود؟ [در این هنگام] آن کودک به زبان عربی فصیح به سخن در آمد و فرمود:

انا بقية الله في ارضه و المنتقم من اعدائه، فلا تطلب أثراً بعد عين يا احمد بن اسحاق؛ و بقية الله [و ذخیره خداوند] در زمین هستم و از دشمنان او انتقام می‌گیرم. ای احمد بن اسحاق! پس از مشاهده و دیدن با چشم به دنبال نشانه نباش.

احمد بن اسحاق می‌گوید: پس شاد و خرم بیرون شدم. (۱)

این گونه دیدارها گاه به صورت فردی و برای یک نفر اتفاق می‌افتاد (مانند دیدار احمد بن اسحاق اشعری قمی) و گاه به صورت دسته جمعی و برای تعدادی از اصحاب و دوستان. صدوق قدس سره یکی از دیدارهای جمعی را چنین نقل می‌کند: «معاویه بن حکیم، محمد بن ایوب و محمد بن عثمان عمری گویند: ما چهل نفر در منزل امام حسن عسکری علیه السلام بودیم و او فرزندش را به ما نشان داد و فرمود:

«این امام شما پس از من و خلیفه و جانشین من بر شماست، از او اطاعت کنید، و پس از من در دین خود متفرق نشوید که هلاک خواهید شد، بدانید که بعد از این او را نخواهید دید».

آنان گویند: «از حضورش بیرون آمدیم و پس از چند روز امام حسن علیه السلام از دنیا رفت».

امام حسن عسکری علیه السلام فرزند بزرگوار خویش حضرت مهدی علیه السلام را به برخی افراد نشان می‌داد تا ضمن اعلام ولادت ایشان، شیعیان با امام زمان علیه السلام آشنا شده و از وجودشان بهره گیرند. (۳)

برای اثبات ولادت حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف به احادیث عام ذیل که مورد قبول فریقین (شیعه و اهل سنت) است می‌توان استناد کرد.

حدیث من مات

در کتاب فریقین (شیعه و عامه) روایت مشهور و معروفی از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم نقل شده است که «من مات و لم يعرف امام زمانه مات میتة جاهلیة»؛

هرکس بمیرد و امام زمانش را نشناسد به مرگ جاهلی از دنیا رفته است. (۴) این حدیث حاوی نکات مهمی است. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم به صراحت بیان می‌کند، هرکس امام زمانش را نشناسد به مرگ جاهلی از دنیا می‌رود. اطلاق کلام پیامبر، شامل همه مسلمین شده و مردم همه زمانها را در بر میگیرد. نکته لطیف اینکه حضرت از تعبیر «زمانه» استفاده کرده است و یعنی امام زمان خودش را باید بشناسد. پس باید در هر زمان امام زمان باشد.

پیامبر، مرگ کسی که امام زمانش را نشناسد مرگ جاهلی معرفی کرده است. مرگ جاهلی که همان مرگ کفر و ضلالت و گمراهی است به دنبال زندگی جاهلانه و در مسیر تباهی است، و سرانجام چنین مرگی کیفر و عذاب است. این نشان می‌دهد که امام زمان شخصیت و جایگاهی دارد که معرفت نداشتن به او مساوی با عدم ایمان و مرگ است.

افزون بر این، از کلام پیامبر به دست می‌آید که صرف شناختن و اطلاع داشتن کافی نیست؛ بلکه منظور از معرفت و شناخت این است که باید همراه امام زمان باشد زیرا معنای امام، پیشوایی و رهبری است، ولذا وظیفه دیگران تبعیت و پیروی از اوست.

از بیان بالا چنین استفاده می‌شود که طبق بیان پیامبر لازم است در هر زمان امام باشد تا مردم او را شناخته و پیروی از او نمایند، و این امام چنان شخصیت و جایگاهی دارد که معرفت نداشتن به او مرگ کفر و جاهلی را به دنبال دارد؟ به راستی آیا نتیجه شناختن حاکمان ستمگر و جاهل میتواند مرگ جاهلی باشد؟ آیا عاقبت عدم معرفت نسبت به کسی که حاکم اجرایی دنیوی است و فضیلت و ویژگی خاصی ندارد می‌تواند مرگ کفر باشد؟

منابع:

۱- کمال الدین وتمام النعمة، ج ۲، ب ۳۸، ح ۱.

۲- کمال الدین وتمام النعمة، ج ۲، ب ۴۳، ح ۲.

۳- طلوع خورشید، مهدی یوسفیان صص ۵۳-۴۹

۴- بحارالانوار، ج ۲۲، ص ۳۳۱، ح ۳۱۷؛ صحیح بخاری، ج ۵، ص ۱۳؛ صحیح مسلم، ج ۶، ص ۲۱ و ۲۲.